

mino vel objecto, ad quod refertur, ac denique fine, quem propositum habet.

(c) Origo istius potestatis a Petro repetenda est, in quem Christus plenitudinem potestatis in totam Ecclesiam ante contulit, vel se collaturum ante promisit, quam in apostolos quidquam derivaret. *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: tibi dabo claves regni cælorum: quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis* (3). Quomodo in hisce dictis non plena potestas exprimitur? Quando dein ad apostolos ac Petrum conjunctum illud protulit divinus Servator: *quæcumque alligaveritis: quæcumque solveritis* (4); non quæro, quam majorem his verbis, sed quam aliam ac diversam potestatem designarit, quæ non singulari, et eminente ratione jam antea Petro addicta fuerat? Si totum antea effudit in Petrum, non poterat quidquam in alios apostolos conferre aliter, nisi derivando ex plenitudine in Petrum collata. Ergo origo ac radix potestatis episcopalis a Petro est repetenda, et quidem ita repetenda, ut in ea origine ac radice unitas servaretur tum fidei, tum communionis et caritatis. Atque hoc est, quod S. Cyprianus tam sæpe, tamque perspicuis verbis docet tanquam rem extra controversiam positam: *Petro primum Dominus, super quem ædificavit Ecclesiam, et unde unitatis originem instituit et ostendit, potestatem istam dedit, ut id solveretur in cælis, quod ille solvisset in terris* (5). Ita vero originem unitatis Petrum ac Petri cathedram esse docet Cyprianus, ut, qui ab illa unitate discesserit, habendus sit quasi radius a sole separatus, aut ab arbore decerptus ramus, aut rivus a fonte divisus, id est, cæcus, sterilis, emortuus (6). Quid hæc denotant aliud, quam ex plenitudine potestatis in Petrum collatæ sic derivatam esse in alios potestatis ejus participationem, ut per eam defenderent unitatem ejusdem potestatis, et ejusdem cathedræ?

(d) Terminus sive objectum, in quod sacra potestas exercetur, non est, nisi grex Christi; in ejus enim bonum unice instituta est ea potestas; *omnia vestra sunt*, scribit Paulus ad fideles, *sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas... omnia vestra sunt, vos autem Christi* (7). Nemo episcoporum portionem gregis tenet, quæ non et Petri vel summi pastoris est; nec Petrus alium gregem, quam qui Christi est; nec quisquam gregis partem vindicare sibi pascendam ac regendam potest invito pastore summo ac universali gregis. Uti ergo unus grex, unum ovile; ita etiam unum est officium pastorale, sive episcopatus unus est, licet multi pastores et episcopi sint, qui gregis partem tenent quasi *in solidum*, eo nempe sensu, quod teneant partem suam non divisam, sed unitam cum toto grege; quo modo singuli pastores particulares dici possunt, ac debent *Catholici* (8).

(e) Finis idem et communis est in commune opus tendens; quod Paulus exprimit loquens de variis donis ac functionibus ministrorum Christi: *dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophe-*

tas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi (9).

(1) *I. Cor. I, v. 13.* — (2) *Ibid. IV, v. 1.* — (3) *Math. XVI.*

(4) *Ibid. XVIII.* — (5) *Epist. 73 ad Jubajanum.*

(6) *Id. L. de unitate.* — (7) *I. Cor. III, v. 22, 23.*

(8) Hic est famosus Cypriani locus, quem pontificiæ jurisdictionis et præeminentiæ hostes objicere nunquam cessant: *episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur. Libr. de Unitate Ecclesiæ.* Inprimis non ipsum episcopatum, sed ejus partem a singulis teneri affirmat S. Doctor: neque *in solidum* teneri idem profecto denotat, ac independentem ab alia majore et universali potestate teneri. Enimvero pluribus iudicibus delegari potestatem in solidum, non repugnat; quin a delegante, aliove ob eam causam independentes sint. Tenent ergo singuli partem in solidum, quatenus non divisam sed unitam cum aliis partibus et cum toto tenent: eritque sic unus episcopatus origine, objecto et fine. In quam explicationem incidunt Bellarmini verba de Romano pontifice *L. II, C. XVI* *Ecclesia una et episcopatus unus est, « eo modo, quo multi » arboris rami sunt una arbor, multi rivi una aqua, et multi radii una lux, ut » ibidem Cyprianus dicit: sicut ergo in ramis, rivis et radiis unitas est ratione » unius capitis, id est, radices, fontis, solis; licet rami ipsi, rivi et radii multi- » plicentur: ita etiam Ecclesia est una, et episcopatus unus in radice et capite, » (Petro, ejusque successoribus) quamvis multæ sint particulares ecclesiæ, » multique particulares episcopatus. »*

(9) *Ephes. IV, v. 11, 12.*

§. CCCLIV. Exhibitis hierarchiæ gradibus, ostensa- que ratione unitatis, quæ in ipsa multitudine eorum graduum inest, non magnopere laborandum est, ut subjectum potestatis publicæ et rectoriæ in Ecclesia determinemus. Vulgo quidem ea potestas, *clavium* nomine venit, et *potestas clavium* nuncupatur, quam heterodoxi quidem scriptores variis modis atque a Christi institutione, patrumque doctrina prorsus alienis non tam interpretantur, quam deformant, aut potius de medio tollunt. Sed errores illos, cum a gravissimis viris dudum confutati sint, hic non moramur. Si clavium nomine suprema in regno cælorum, atque universalis potestas intelligatur, easdem soli Petro datas, et ad successores Petri transmissas ostendimus (1). Quia vero publica et rectoria Ecclesiæ potestas etiam in apostolis a Christo instituta, atque in eorum successores derivata est (2); hinc etiam illa potestas clavium nomine venit. His positis notionibus, dico: *claves a Christo datæ sunt uni, et datæ sunt unitati*; uni datæ sunt: quia suprema in Ecclesia potestas sive primatus auctoritatis et

jurisdictionis in Petro institutus et ad successores Petri transmissus est. Datæ sunt unitati; quia potestas publica et rectoria in apostolis a Christo instituta et ad successores apostolorum episcopos devoluta est. Hos unitatis nomine compello; quia ipsorum potestas subordinata est potestati supremæ in Ecclesia, et quia ex illa quodammodo derivata et in unitatem conservandam tota instituta est. Nota:

(a) Si uni tantum datas claves diceremus, potestas episcoporum duntaxat vicaria, et delegata videretur, contra ac supra a nobis demonstratum est.

(b) Si unitati tantum, non item uni diceremus datas, sublato primatu auctoritatis et jurisdictionis perfecta aristocratia induceretur.

(c) Quando vero claves et uni et unitati statuuntur a Christo datæ, intelligitur 1. primatus auctoritatis et jurisdictionis in successore Petri et vicario Christi: 2. potestas publica, et rectoria eaque ex divina institutione profecta in successores apostolorum episcopos: 3. subordinatio hujus potestatis erga auctoritatem et jurisdictionem primatis; sine qua subordinatione ipse primatus tolleretur.

(d) Aliquando claves *Ecclesiæ* datæ a patribus dicuntur, tum quod in bonum ovium, non pastorum datæ sint a Christo quemadmodum Paulum indicasse supra annotavi; tum quod non ita Petro datæ sint, ut extincto Petro etiam clavium potestas periret, nec amplius in Ecclesia maneret. Ergo eatenus *Ecclesiæ* traditam fuisse potestatem intelligunt patres, quod illa perpetuo habeat successores potestatis ac dignitatis illius. Quemadmodum, inquit Petavius (3), qui dicit Francorum populo regiam potestatem concessam fuisse, nihil significat aliud, nisi esse ibi semper aliquem, qui regnet et potestatem illam non exequatur modo, sed in se hærentem ac residentem circumferat.

(e) Usitatissima fuit S. Augustino ea loquendi formula, qua Petrum, cum claves acciperet, *Ecclesiam* repræsentasse dicit. At enim multiplex representationis genus est; aliquando unum repræsentat aliud, tanquam nudum signum, vel cum quis procuratorio tantum nomine et auctoritate agit, non suo. Talis fere est vis repræsentativa in legatis. Aliquando id, quod repræsentat, cum eo, quod repræsentatur, commune quid accipit vel tenet, ex parte tantum, ut cum particulare communitatis membrum pecuniæ summam in singulos cives distribuendam nomine totius communitatis accipit, sic totam communitatem repræsentat, ut beneficii universitati concessi tanquam unum ex ejus membris particeps fiat. Idem intelligitur, si qua societas æqualis membro suo mandatum dat; quo fit, ut talis et suo et aliorum nomine pariter agat. Aliquando unum repræsentat aliud,

tanquam id sub se habens, ac potestati suæ subjectum; quo modo princeps, dux, paterfamilias, pastor etc. regnum, exercitum, familiam, gregem repræsentat, ac summus imperans universam civitatem ob summum, quo pollet, imperium. Atque hoc demum modo Petrum ob primatum, quem a Christo acceperat, *Ecclesiam* repræsentasse dicit S. Augustinus: *cujus Ecclesiæ Petrus apostolus propter apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitate personam* (4).

(1) §. CCCXXVI. seq. et CCCXLI. seq. — (2) §. CCCXXXI et CCCXLV.
(3) L. III. de hierarch. eccl. C. XVI, n. 8. — (4) Tract. 124. in Joan.

§. CCCLV. De subjecto potestatis alia omnia sensit Edmundus Richerius presbyter et doctor theologiæ, deindeque syndicus sacræ facultatis Parisiensis qui a. 1611 libellum edidit sine auctoris nomine impressum, cum inscriptione: *de ecclesiastica et politica potestate*. In eo statuit, Christum fundando *Ecclesiam prius, immediatius, atque essentialius claves, sive jurisdictionem toti dedisse Ecclesiæ, quam Petro: sive claves toti contulisse Ecclesiæ, ut per unum ministerialiter exercerentur: quandoquidem tota jurisdictio ecclesiastica primario, proprie et essentialiter Ecclesiæ convenit: Romano autem pontifici, atque aliis episcopis ministerialiter, et quoad executionem tantum.*

(a) Ex iis, quæ de institutione primatus in Petro facta, ex sacro codice dicta, et auctoritate *Ecclesiæ* illustrata et confirmata sunt, manifestum est, Christum distinxisse petram et fundamentum ab ædificio, pastorem ab ovibus et agnis, eum, qui confirmat, ab iis, qui confirmantur. Super *hanc* petram, ait Christus, ædificabo *Ecclesiam meam: et tibi dabo* (non illi) *claves regni cælorum*. Hæc si alienum in sensum detorqueri possunt, quid denique satis perspicuum, firmumque reperietur in sacro codice, quod depravari nequeat?

(b) Libellus Richerii mox damnatus est in synodo provinciali Parisiensi, eoquod multa in eo continerentur *falsa, erronea, scandalosa, schismatica, et prout sonant, hæretica, præter expositiones atque allegationes falsas*. Hæc damnatio iterata est anno eodem in synodo provinciali Aquensi.

(c) Anno dein 1613 opusculum etiam Romæ damnatum est sub Paulo V, et anno 1622, sub Gregorio XV, item anno 1709, sub Clemente XI, una cum demonstratione sua; historia vero concilio-

rum generalium a Richerio edita, in qua libellum suum sæpius defendit, anno 1681, speciali brevi Innocentii XI, proscripta est (1).

(1) Hæc Richerii hypothesis plena errorum et catholice veritatis expers, cum in hodierna sentiendi, scribendique libertate et farragine identidem repullulet, plane indicanda fuit; pluribus verbis refelli a me non debet; cum nuper admodum a celeberrimo theologiæ professore, ac in lyceo nostro Augustaneo studiorum præfecto, Laurentio Veith, penitus contrita, luculenterque et copiose confutata sit. Ceterum cum potestatis sacræ, uti cujusvis alterius præcipuum argumentum ac vis sit sita in potestate coercitiva; haud ægre intelligitur, quorsum evadere tentarit coluber ille tortuosus, qui ita statuit: « Ecclesia auctoritatem excom-
» municandi habet, ut eam exerceat per primos pastores de consensu saltem
» præsumto totius corporis. » Quæ est proposito XL inter damnatas a Clemente P. XI.

§. CCCLVI. Si claves populo sive toti Ecclesiæ et universitati fidelium datæ non sunt, consequens est, ut a populo in principes et imperantes civiles transferri haud potuerint. Enimvero status civilis ex pacto unionis et subjectionis oritur; quo pacto socii partem libertatis naturalis abdicant, atque in manus imperantis consignant publicæ securitatis et tranquillitatis causa. Quæ est igitur, aut esse potest in principe politico potestas sacræ, de qua nihil plane penes socios fuit? Hypotheticus civitatis status, ac finis censetur fons jurium majesticorum, quæ posito eo statu ac fine naturaliter proveniunt, et a Deo qua auctore naturæ proficiscuntur. At potestas sacræ omnem naturam et naturæ ordinem transcendit, ac spiritalis est, et supernaturalis, nec sine execrando simoniæ scelere comparari in se, vel quoad functionem pretio temporali potest (1). *Data est mihi omnis potestas*, ajebat Christus, quando apostolos tanquam legatos a latere suo cum potestate in orbem misit. Ea potestas Christo data ad supernaturalem hominum beatitatem spectabat: *veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant* (2); eademque apostolis impertita est. Infinite ergo distant potestas politica et potestas sacræ, quam illa adæquare, etsi ultra omnes limites augeantur, nunquam potest: illa est a Deo, ut auctore naturæ; et posita natura ejusque vario statu emergit: hæc speciatim conferri et velut delegari a Christo debet; cujus delegationis tabulæ perinde exhibendæ sunt, ac literæ, quas vocant, cre-

dentiales a legatis, aut mandatum procuratorium, quando alieno nomine quis agit in judicio, ne ob exceptionem procuratoris falsi omnia, quæ acta sunt, nulla et irrita sint. Porro in sacris tabulis nihil novæ potestatis principibus contulit Dei Filius; sed quidquid illi antea competeat juris, id expleri jussit: *date Cæsari*, inquit, *quæ sunt Cæsaris*; at ne omnia deferrentur ad principes politicos, mox addidit, ea, quæ ad Deum, divinamque religionem spectant, non Cæsari, sed Deo, ac divinis rebus danda esse: *et quæ sunt Dei, Deo*. Est alius locus in sacro codice, ubi de principibus politicis loquitur divinus Servator. *Cavete*, inquit, *ab hominibus... Ad præsides et ad reges ducemini propter me, in testimonium illis, et gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini* (3). Quid ista expendens vel suspicari potest, principibus politicis traditam esse, institutam a Christo potestatem sacræ? Ergo *spectata origine potestatis clavium imperans civilis non est subjectum earundem*. Atque hæc quidem homini, qui inter naturalem ac supernaturalem potestatem, quid intersit, discernere didicit, luce meridiana clariora atque inconcussa videantur, necesse est; adde tamen sequentes ad rem appositas animadversiones.

(a) In pervestiganda natura cujusvis potestatis, aut juris, præter originem ejusdem finis maxime, et præstituta fini media, dein objectum quoque vel materia, quam eadem attingit, considerari solent. Utrumvis hoc loco consideres, maximis intervallis discretæ sunt politica et sacræ potestas. Ac sacræ quidem non alium spectat finem, nisi ut Ecclesia Christi sit, maneatque una, sancta, catholica et apostolica. Atqui si politico principatui alligata est sacræ potestas, Christi Ecclesia non una erit, sed tam multiplex, et discolor, ac ipsa est terrenorum principatuum multitudo, et varietas; nec sancta erit Ecclesia; quia nulli politico regimini assistentiam Sancti Spiritus appromisit Christus; nec catholica, sicut nulla est catholica seu per terrarum orbem exporrecta sæcularis potestas: denique nec apostolica, cum nemo unus politicorum principum vel successionem ab apostolis, vel doctrinæ depositum ab iisdem acceptum jactitare omnino possit. Nihil enim de potestate, quam sibi omnem fuisse datam asseruit divinus Magister, cum principibus

temporalibus communicavit, neque eorundem opera in fundanda Ecclesia usus est. De qua re eleganter disserit S. Joannes Damascenus orat. II. de imag. « Attende, quid dicat Apostolus: quosdam » quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, secundo » prophetas, tertio pastores et doctores ad perfectionem Ecclesiae: » non adjecit imperatores. Verbum locuti non sunt reges, sed » apostoli et prophetae, pastoresque et doctores... Tibi parebimus, » o imperator! in his, quae ad hujus saeculi negotia pertinent... » Verum ad res Ecclesiae statuendas pastores habemus, qui nobis » verbum loquuntur, atque ecclesiastica instituta tradiderunt. »

(b) Si omnes fontes scruteris, unde principia juris ecclesiastici seu publici seu privati petenda sunt, videlicet sacram Scripturam, traditionem divinam vel apostolicam, canones conciliorum, constitutiones summorum Pontificum, sententias patrum, doctorumque antiquorum, definitiones utriusque juris, monumenta publica imperiorum et imperantium; omnia habebis in eo consentientia, nihil potestatis sacrae principibus politicis competere.

(c) Qui hanc de discretionem utriusque potestatis, sacrae et profanae disceptationem tractarunt (tractarunt autem plurimi, iique gravissimi), copiose aperteque ostendunt ex historicis monumentis, ipsos principes summos, ac sapientissimos in numero ovium, non pastorem Ecclesiae sese accensuisse, palamque professos esse, ad se quoque, ac dignitatem suam pertinere illa Evangelii effata: *si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus: qui vos spernit, me spernit: obedite praepositis vestris et subjacete eis; pasce agnos meos: quidquid solveris vel ligaveris in terris, erit solutum, vel ligatum in caelis.*

(d) Qui contra sentiunt, aditumque in sacrarium aperire tentarunt terrenis principibus, dudum in numero haereticorum censebantur, et ab universa Ecclesia rejecti, condemnatique sunt (4).

(1) Non contemnenda est quorundam observatio, scriptores quosdam valde laxantes ac exaggerantes principum jura in pertractando simoniae scelere admodum austeros sese praebere; neque in hac re dissentientem me habent. Sed illud velim perpendant, si qua potestas sacra, si qua functio sacrae potestatis sine scelere simoniae temporali pretio aestimari nequit, eandem vi naturae suae nec intra principum temporalium jura posse contineri.

(2) Jo. X, v. 10. — (3) Matth. X, v. 18, 19.

(4) Exemplo sunt errores a Marsilio Patavino, et Joanne de Janduno sparsi sub Ludovico Bavaro, et condemnati a Joanne P. XXII. T. IX. bullarii magni Romani. p. 167.

§. CCCLVII. Non alienum ab hoc loco existimo, protestantium de Ecclesiae suae, quam vocant, regimine opiniones commemorare; ac regimen quidem hierarchicum cum universe in Ecclesia, tum in Germania praecipue negant: ceterum in diversas abeunt opiniones,

atque alias, aliasque progressu temporis hypotheses procuderunt; quarum praecipuas hic referam.

(a) Carpzovius ex triplici ait statu confici Ecclesiam: *ecclesiastico, sub quo pastores: politico, sub quo magistratus saecularis: et populari, sub quo quivis de populo. Qui omnes de rebus ecclesiasticis deliberare debent, ita tamen, ut magistratus populi vices sustineat, quo omnis evitetur confusio, omniaque decenter fiant, et ordine. Et hoc est, quod vulgo dicitur, nec monarchicam, nec democraticam esse in his terris gubernationem Ecclesiae, sed aristocraticam* (1). Erit ergo secundum haec dicta Ecclesia in numero societatum inaequalium referenda; cum magistratu imperium in Ecclesia tribuerent scriptores protestantes plurimi, quos in medium adducit Franck in censura principii: *jurisdictio supremorum imperii tribunalium in causis ecclesiasticis protestantium non magis, quam catholicorum fundata* (2). Putabant nempe jus in sacra vel jus sacrorum profluere ex ipso jure majestatis, aut saltem individue eidem annexum esse.

(b) Cum in re tanta, quae ex divina pendet institutione, alii aliter sentire inciperent, ortum est nomen systematis territorialis, et collegialis. *Territoriale* dicunt, vi cujus princeps territorialis jurisdictionem in sacra exercet, ratione territorii sibi competentem, et quidem aut nomine principis, aut nomine ac titulo episcopi, ceu membri principalioris in coetu sacro. Fuere in his alii, qui principi hanc potestatem per se dicunt competere: alii, qui eam ex pace Westphalica cum potestate territoriali conjunctam provenisse asserant. Inde et supremam potestatem Caesareo-Papiam confinxerunt.

(c) Alterum est, quod *systema collegiale* vocant, passim nunc a protestantibus adoptatum, quo membra Ecclesiae in *doctores* et *auditores* dividunt, ipsamque Ecclesiam pro collegio et societate aequali habent. Inde alia Ecclesiae jura *collegialia* appellant, ceu jus condendi formulam fidei: jus ordinandi sacra quoad ritus, constituendi pastores, condendi leges conventionales, talesque poenas decernendi: jus a coetu excludendi refractarios, qui initis pactis stare nolunt, reformandi abusus, invocandi brachium saeculare, denique jus quaedam collegialia jura pro temporum ratione transferrendi in principem: alia jura *majestatica*, in quorum numero est cura generalis cavendi, ne ex Ecclesiae negotiis respublica detrimentum capiat: jus exigendi notitiam de statutis a collegio latis: jus mittendi viros delectos a principe, qui negotiis et coetibus intersint: jus assistendi contra refractarios, providendi rectae administrationi honorum, extirpandi abusus, si ipsum collegium hoc facere nequeat. In his omnibus non omnes consentiunt, nec ipsi secum, nec cum aliis.

(d) Distinguunt nonnulli statum *originarium* Ecclesiae, et *extraor-*

dinarium, quo factum Boehmerus asserit, ut jura quædam collegialia, quo tempore Ecclesia reformatione egebat, in principes translata sint: vicissim alia jura imperantium beneficio in Ecclesiam collata et ecclesiastica facta esse, asserit.

(e) Ex pluribus ecclesiis tanquam cœtibus æqualibus ortam *confederatam* Ecclesiæ disciplinam fingunt, mutuo nempe ecclesiarum consensu enatam, vi cujus mysticum Christi corpus servarent purum, crimina a cœtibus arcerent, et fidem fallentes a mutua communione excluderent; quin tamen episcopo propria quædam competeret in membra Ecclesiæ potestas, aut uni episcopo in reliquos. Sed omnia hæc, quid demum sunt, nisi figmenta humani ingenii, ad eludendam sacri Codicis perspicuam doctrinam, ad depravandam divinam traditionem, ad Ecclesiæ potestatem conculcandam, sacramque hierarchiam perturbandam atque evertendam excogitata? Conferantur, quæ de sacra potestate in Petro et apostolis instituta, atque ad successores translata dicta sunt; de interpretatione Ecclesiæ §. CCCXLII. de hierarchia ordinis et jurisdictionis §. CCCXLVII. etc.

(1) *In opere definitionum Eccles. L. II. definit. 247. n. 3*

(2) *Theaur. juris eccles. T. III, p. 513.*

§. CCCLVIII. Cum potestas sacra et in Papa insit, tanquam Vicario Christi ac capite Ecclesiæ, et in episcopis tum seorsim spectatis relate ad gregis portionem, quam tenent, tum coactis in concilium; quærunt, utri subjecto major, ac superior potestas inhæreat. In Papa quidem supremam diximus inesse (1); at nempe, ajunt, relate ad singulos episcopos, vel cœtum particularem eorundem, non item relate ad universos, vel concilium œcumenicum. Tale concilium, inquiunt, est supra Papam (2). Hæc controversia locum non habet, nisi in comparanda potestate Papæ ac concilii ponantur diversi duo comparationis termini, tanquam oppositi, ac dissidentes inter se, hinc Papa, illinc Concilium: dein casus schismatis, ac hæresis, in quam Papa manifesto incidisse fingeretur, absunt a præsentis quæstione; nam perinde est, plures incertos, ac schismate discissos habere Papas, ac nullum habere; et qui per hæresin cessaret membrum esse sanctæ Ecclesiæ; profecto ejusdem caput esse non posset. Denique qua in re ac negotio potestas Papæ aut Concilii superior statuatur,

expedendum est, anne ut Concilium emendare valeat decreta fidei, quæ a solo Pontifice emanarunt; vel ut in ferendis, aut mutandis legibus disciplinæ prævaleat auctoritas Concilii: ut ipsum leges dictare Papæ possit: ut hunc in judicium vocare, corrigere, de sancta Sede deturbare queat: ut a Papa ad Concilium appellatio sit admittenda? Animus non est pro dignitate disceptandi de hac causa; tum quod id a præstantissimis theologis factum norim (3); tum quod ea in quæstiones incidat de particularibus potestatis sacræ negotiis, quæ nondum hoc loco examinata et perspecta sunt. Quæ generatim de institutione ac conservatione potestatis Pontificiæ ex S. Codice et Ecclesiæ traditione atque interpretatione supra exposita sunt, hæc offerunt animadversiones præsentis quæstioni accommodatas.

(a) Portæ inferi contra Ecclesiam non prævalebunt ex promissione Christi; quia supra petram ædificata est, quomodo igitur salva promissi divini veritate contingere posse fingitur, ut totum Ecclesiæ ædificium a suo fundamento dimoveatur, sive ut Papa, et Ecclesia, quam reliqui episcopi repræsentare dicuntur, inter se dissentiant? cumque ea petra fundamenti loco sit posita, ad unitatem tum fidei, tum caritatis et communionis firmandam, ac conservandam; quis in animum inducet, usu venire posse, ut vel in negotio fidei, vel sancendis legibus omnes aut plerique eodem tempore episcopi catholici ab illa unitate et unitatis fundamento ac centro recedant? His expensis dudum observarunt sapientes viri, omnem hanc litem nulla alia causa excogitatam fuisse, quam ut invidia consletur sanctæ et Apostolicæ sedi, totaque compages hierarchicæ unitatis concutiatur, ac infirmetur.

(b) Quod dicunt, Papam singulis præstare, non universis, valde id putidum videtur, atque abhorrens a perspicua scripturarum doctrina. Non singuli lapides, sed universa Ecclesia supra Petram dicitur ædificata: nec claves ad conclavia nonnulla aperienda vel claudenda datæ sunt, sed claves regni cœlorum universi: nec minus toti gregi, quam singulis ovibus et agnis Petrus præesse jussus est; denique si singulos fratres confirmare debet; quidni et universos? Mirum, catholicos scriptores non sentire argumenti vim, quam protestantes senserunt (4).

(c) Quæro, quo scripturæ testimonio majorem pastoribus subordinatis, quam summo pastori auctoritatem tribuant? quia, inquiunt, subordinati pastores in unum cœtum congregati Ecclesiam repræ-

sentant, quæ columna est, et firmamentum veritatis. At quæ est ista Ecclesia, quæ cum certum legitimumque Caput habeat, et Vicarium Christi, et Petri successorem; sine Capite tamen suo, sine Vicario Christi, sine Petri successore Christi Ecclesiam sese jactitet, et in Caput suum, Christi Vicarium ac Petri successorem rebellis insurgat?

(d) Scripserat memoria nostra vir eruditissimus, Alexander Hamer J. U. Doctor, ejusdem in universitate Bambergensi professor de subjecto potestatis sacræ in hanc sententiam: « Subjectum activum » regiminis ecclesiastici, si corpus integrum respicias, summus » Pontifex est cum vel sine concilio generali, et quoad Ecclesias et » communitates particulares, subordinatoque modo reliquis præ- » sulum ecclesiasticorum chorus... Ita præprimis intuitu summi » Pontificis sentit obsequioso fidei ore Germania catholica in medio » relinquens, qua ratione alii auctoritatem Concilii supra Papam, » et ejus generis periculosa principia adstruentes, assertiones suas » a nota temeritatis purgent; quam thesin in præsentii nulla ex » parte facio meam (5). » Editor præclaræ hujus dissertationis ab Hammero confectæ hanc dein assuere non dubitavit animadversionem: « *nimum hic dicit auctor, pro sui nimirum adhuc temporis* » *genio scribens, dum sententiam, quæ Pontificem concilio gene-* » *râli subjectum, eoque inferiorem esse defendit, temeritatis* » *damnat... In Germania Pontificem vi concordatorum nostrorum,* » *conciliorum generalium supra sese auctoritatem agnoscere debere,* » *quod Germanis sufficere potest, demonstratum est a Cl. Nel-* » *lero... item in Institut. meis Jur. Eccles. P. 2. §. 33. » Nihil* » sane, et apud Nellerum et apud auctorem institutionum reperies, quod non penitus convulsum est a celeberrimis scriptoribus (6). Sed velim ego intelligere, quæ auctoritate pro omnibus Germanis spondeat editor? tantæne universos levitatis putat, ut *temporis* » *genio* suas de Ecclesiæ potestate sententias accommodent, et a sacra antiquitate tam cito desciscant? si Papam conciliorum auctoritati subjectum statuit; cur idem *loco eodem* negat, Papam a concilio in jus vocari, et judicari, et ob morum deformitatem exauctorari posse? qua doctrinæ consensione unam supremæ potestatis partem concilio adjudicat, alteram abjudicat? quo argumento concilii auctoritatem nunc extendit, nunc restringit? et quoniam sacræ literæ neque ita extendendi conciliorum auctoritatem, neque itidem restringendi rationem aliquam suppeditant; nonne videt, quantopere ea omnia cum naturalibus principiis juris publici collidantur, ut, qui supremam potestatem ferendi leges habeat, idem vi coactiva et judiciaria potestate destituatur?

(1) §. CCCXLI. (c.)

(2) Conf. Ballerinum de potestate eccles. summorum pontificum, et conciliorum general. C. V. « De sera origine et novitate opinionis, quæ conciliis generalibus auctoritatem et jus tribuit coactivum in summos Pontifices. »

(3) Conf. citatum Ballerinum, et doctissimam dissertationem Laurenti Veith de primatu et infallibilitate Rom. Pontificis Sect. II, Posit. XXIV.

(4) Moshemius in dissertatione de Gallorum appellationibus ad concilium universæ Ecclesiæ, unitatem Ecclesiæ visibilem tollentibus ita scribit: Quod universis sive singulis ecclesiis præesse Pontificem dicunt, non universæ Ecclesiæ, id tam mihi scitum videtur, ac si quis affirmaret, membra quidem a capite regi, non vero, quod ex membris constat corpus; aut urbes quidem omnes, villas et prædia subesse regi, non vero, quæ his continetur, ipsam provinciam. Pufendorfius de habitu religionis christianæ ad vitam civilem in hunc modum disserit: « Concilium esse supra Papam, thesis est... Sed quod isti quoque hanc propositionem asserere velint, qui sedem Romanam omnium ecclesiarum centrum, » ac Papam œcumenicum episcopum agnoscunt; id quidem non parum absurditatis habet; cum status ecclesiæ Romanæ monarchicus sit: ista autem thesis » meram aristocratiam oleat. »

(5) *Thes. juris eccles. Tom. III, de jure principis catholici circa sacra. C. I, Sect. I, §. 10*

(6) *Conf. insignem diss. Laurentii Veith de systemate Edm. Richerii. Sect. III, art. 3, p. 148 et seq.*

§. CCCLIX. Hactenus de subjecto potestatis sacræ tractatum est. Ex subjecti determinatione pendet forma sacri imperii, quemadmodum ex generalibus juris publici notionibus constat (1). De hac autem forma necesse est, duo investigari; *primo*, quos limites habeat tum summa Vicarii Christi, tum subordinata episcoporum potestas? *Secundo*, quam plena, aut minus plena sit sacra potestas tum in Romano Pontifice, tum in episcopis reliquis? De quovis enim imperio, utrumne absolutum vel limitatum sit, quæritur; dein omnibus imperii juribus polleat subjectum idem, an jura quædam divisa, atque in aliud subjectum collata sint, investigatur. Ac de limitibus Pontificiæ potestatis ut *primo* agamus, non infrequentes certorum hominum seu querelæ seu calumniæ sunt. Romanorum Pontificum potestatem ab assentatoribus aulæ Romanæ, uti garriunt, ultra omnem modum exaggerari, atque immensam exhiberi, nullisque constrictam terminis. Quibus ego primum respondeo, ut ipsi ex verbo scripto vel tradito, si quos invenerint limites, proferant. Equidem illud novi, cum claves regni cœlorum Petro committeret divinus Servator, cum pascere oves et agnos juberet, cumque diceret, in cœlis solutum aut ligatum iri, *quidquid* in terris solvisset, aut ligasset Petrus, haudquaquam eundem addidisse: *si consentiant ii, qui ligati sunt: si*